

ΥΠ.Ε.Π.Θ., Ένταξη παιδιών παλιννοστούντων & αλλοδαπών στο σχολείο για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Γυμνάσιο). Πρακτικά Διημερίδας με θέμα: «Διδασκαλία και μάθηση στο πολυπολιτισμικό σχολείο: διδακτικές προσεγγίσεις και εκπαιδευτικό υλικό». Επιστ. Υπεύθ. Ζ. Παπαναούμ. Θεσσαλονίκη, 10-11 Δεκεμβρίου 2008.

Οδηγός χρήσης εκπαιδευτικού υλικού: πρόταση για αποτελεσματική γλωσσική διδασκαλία

(σσ. 165-184)

Νιόβη Αντωνοπούλου

1. Εισαγωγή

Η παρούσα εισήγηση αναφέρεται σε δύο θέματα που συνδέονται άμεσα μεταξύ τους: τη διαδικασία που ακολουθήθηκε για την αξιολόγηση εκπαιδευτικού υλικού, το οποίο αναπτύχθηκε κατά την προηγούμενη φάση του έργου «Ένταξη παιδιών παλιννοστούντων και αλλοδαπών στο σχολείο»¹ και τον *Οδηγό χρήσης εκπαιδευτικού υλικού για παλιννοστούντες και αλλοδαπούς μαθητές Γυμνασίου*, ο οποίος δημιουργήθηκε βασισμένος κυρίως στα συμπεράσματα που προέκυψαν από την αξιολόγηση του υλικού.

Επιδίωξη της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού υλικού που προαναφέρθηκε ήταν η επισήμανση των δυνατών αλλά κυρίως των λιγότερο δυνατών σημείων του. Τα σημεία αυτά αποτέλεσαν την αφετηρία της συγγραφής του *Οδηγού*, το περιεχόμενο του οποίου αποβλέπει στο να διευκολύνει το έργο των εκπαιδευτικών και να τους δώσει τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν με μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα το συγκεκριμένο υλικό.

Ο *Οδηγός*, είναι προϊόν συλλογικής εργασίας συντακτικής ομάδας ειδικών επιστημόνων² και αποτελείται από 4 κεφάλαια, τα οποία ακολουθούνται από ενδεικτική βιβλιογραφία: 1. Πρακτικές εφαρμογές στην επικοινωνιακή γλωσσική διδασκαλία, 2. Βασικές αρχές της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, 3. Προαγωγή της διαπολιτισμικότητας κατά τη διδακτική πράξη: πρακτικές εφαρμογές και 4. Σύντομη παρουσίαση σύγχρονων διδακτικών αρχών και προσεγγίσεων: πρακτικές εφαρμογές.

Το κεφάλαιο το οποίο σχολιάζεται στην παρούσα εισήγηση είναι το πρώτο: Πρακτικές εφαρμογές στην επικοινωνιακή γλωσσική διδασκαλία³.

2. Αξιολόγηση εκπαιδευτικού υλικού

Στόχος της αξιολόγησης διδακτικού υλικού είναι να διαπιστωθεί η ποιότητα, η αξία, η σπουδαιότητα και η καταλληλότητά του για ένα συγκεκριμένο κοινό με συγκεκριμένες γλωσσικές ανάγκες. Αποδέκτες των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης είναι: φορείς που διοργανώνουν εκπαιδευτικά προγράμματα, ειδικοί επιστήμονες που ασχολούνται με την

1 Το γλωσσικό διδακτικό υλικό αναπτύχθηκε από το Κέντρο Διαπολιτισμικής Αγωγής (στο εξής ΚεΔΑ) του Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

2 Παναγιώτης Ξωχέλλης (επιστημονική εποπτεία του συνόλου της ερευνητικής και συγγραφικής εργασίας) Νιόβη Αντωνοπούλου, Χριστίνα Μαλιγκούδη, Μαρία Μητσιάκη, Βασιλική Παπαρηγορίου, Φωτεινή Τολούδη.

3 Συνεργασία των Ν. Αντωνοπούλου και Μ. Μητσιάκη

ανάπτυξη αναλυτικών προγραμμάτων και σχεδιασμό μαθημάτων, εκπαιδευτικοί που θέλουν να επιλέξουν το καταλληλότερο διδακτικό υλικό για τους μαθητές τους, συγγραφείς διδακτικού υλικού και ερευνητές.

Για να επιτευχθεί η όσο το δυνατό πιο έγκυρη, αντικειμενική και αποτελεσματική αξιολόγηση ενός διδακτικού βιβλίου, ο αξιολογητής θα πρέπει να έχει στη διάθεσή του:

1. το σκεπτικό βάσει του οποίου αυτό δημιουργήθηκε.
2. το κοινό στο οποίο απευθύνεται.
3. τους στόχους και τις περιοχές που επιδιώκει να καλύψει.
4. την αξιολόγηση εκ μέρους των εκπαιδευτικών που εφαρμόζουν το συγκεκριμένο υλικό, ώστε να εντοπιστούν οι δυσκολίες που αυτοί αντιμετωπίζουν κατά τη χρήση του και τα κενά που πρέπει να καλυφθούν.
5. την αξιολόγηση εκ μέρους των μαθητών στους οποίους απευθύνεται, για να βελτιωθούν σημεία που δημιουργούν προβλήματα.
6. τα αποτελέσματα αξιολόγησης του ίδιου υλικού που πραγματοποιήθηκε από άλλον αξιολογητή (λιγότερο αναγκαία).

Όταν τα παραπάνω δεν είναι γνωστά, ιδιαίτερα τα τρία πρώτα, είναι πολύ πιθανό η αξιολόγηση να δώσει αποτελέσματα που δε θα είναι αντικειμενικά για το βιβλίο και το συγγραφέα του. Αλλά ακόμη και όταν υπάρχουν αυτές οι πληροφορίες, συνήθως είναι πολύ συνοπτικές ή αποπροσανατολιστικές και γι' αυτό το λόγο ελάχιστα κατατοπιστικές. Για παράδειγμα, η αναφορά στο κοινό στο οποίο απευθύνεται κάποιο διδακτικό υλικό ή γίνεται αόριστα ή οι συγγραφείς υπερεκτιμούν την αξία του έργου τους και ισχυρίζονται ότι απευθύνεται σ' ένα πολύ ευρύ κοινό ή ότι αυτό έχει τη δυνατότητα να καλύψει ποικίλες γλωσσικές ανάγκες (Sheldon, 1987: 3) ή ακόμη ότι έχει δημιουργηθεί βασισμένο σε αρχές συγκεκριμένης διδακτικής μεθόδου με αποτέλεσμα να υπάρχει σοβαρό πρόβλημα αξιοπιστίας (Greenall 1984 αναφορά στη Sheldon, 1987).

Γενικά η ποιότητα ενός βιβλίου εξαρτάται από παράγοντες, όπως είναι το υποστηρικτικό υλικό που το συνοδεύει (βιβλίο μαθητή ή δασκάλου, τετράδιο εργασιών, ηχογραφημένο ή βιντεοσκοπημένο υλικό κτλ.), η μορφή που έχει, η δομή του και η θεωρία της διδακτικής μεθοδολογίας στην οποία βασίζεται. Συνεπώς, στόχος της αξιολόγησης διδακτικού υλικού είναι να διαπιστωθεί η ύπαρξη των παραγόντων που εξασφαλίζουν την καλή ποιότητα του βιβλίου και με αντικειμενικά κριτήρια να εντοπιστούν τα αδύνατα σημεία, τα κενά και τα προβλήματα που παρουσιάζονται, ώστε να είναι δυνατή η βελτίωσή του.

2.1 Μεθοδολογία της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού υλικού

Η αξιολόγηση μέρους του διδακτικού υλικού του ΚεΔΑ για τη διδασκαλία της ελληνικής σε παλιννοστούντες και αλλοδαπούς μαθητές⁴, πραγματοποιήθηκε με στόχο να επισημανθούν τα δυνατά σημεία του συγκεκριμένου υλικού και να συλλέξει πληροφορίες για τις τυχόν αδυναμίες και τις ελλείψεις του⁵.

Ο σχεδιασμός και η εφαρμογή της μεθόδου της αξιολόγησης του προαναφερθέντος υλικού ακολούθησε τις παρακάτω φάσεις (βλ. και σχεδιάγραμμα 1, Αντωνοπούλου, 2006):

4 Ο αριθμός των γλωσσικών διδακτικών βιβλίων που αξιολογήθηκαν ανέρχεται σε είκοσι δύο (διδακτικά και υποστηρικτικά) και πραγματοποιήθηκε από τριμελή επιστημονική ομάδα, μέλη της οποίας ήταν οι: Νιόβη Αντωνοπούλου, Δημήτρης Μαυροσκούφης και Μαρία Μητσιάκη.

5 Αξιολόγηση ειδικά για τα διαπολιτισμικά στοιχεία πραγματοποιήθηκε από άλλη επιστημονική ομάδα.

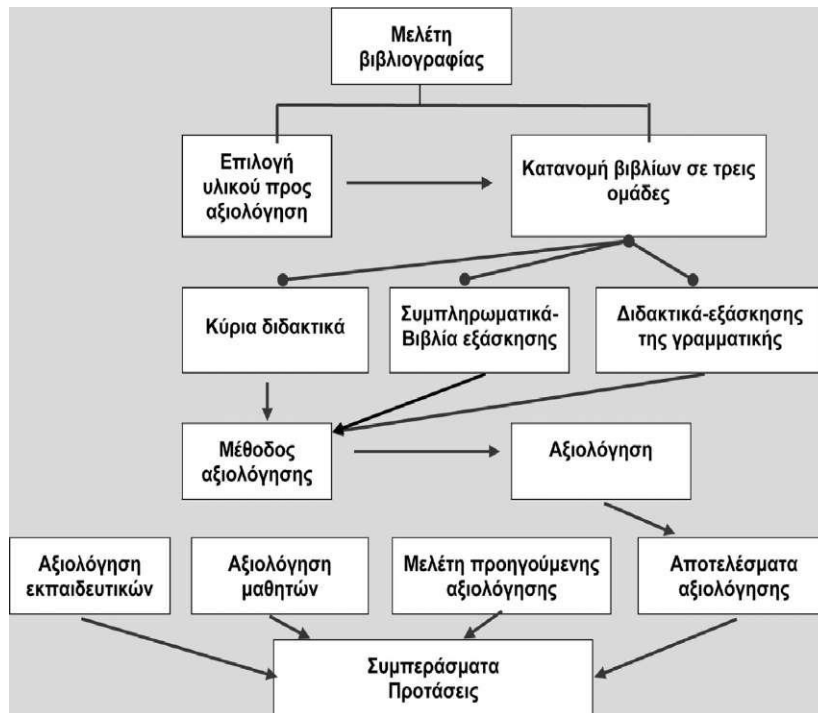
1. Μελετήθηκε η σχετική με την αξιολόγηση γλωσσικού διδακτικού υλικού βιβλιογραφία.
2. Επιλέχθηκαν τα προς αξιολόγηση βιβλία (και χωρίστηκαν, ανάλογα με το περιεχόμενό τους και το στόχο τους, σε τρεις ομάδες:
 - α. σε κύρια διδακτικά
 - β. σε συμπληρωματικά και βιβλία εξάσκησης
 - γ. σε διδακτικά και εξάσκησης της γραμματικής (μορφολογίας - σύνταξης).
3. Επιλέχθηκε η μέθοδος αξιολόγησης.
4. Δημιουργήθηκαν τα κριτήρια με τα οποία αξιολογήθηκε το υλικό.
5. Αξιολογήθηκαν τα βιβλία.
6. Ακολούθησαν η μελέτη, η ανάλυση και η ερμηνεία των πορισμάτων της αξιολόγησης.
7. Μελετήθηκε προηγούμενη αξιολόγηση και
8. διατυπώθηκαν συμπεράσματα και προτάσεις.

2.1.2 Επιλογή αξιολογικής μεθόδου

Ως μέθοδος αξιολόγησης επιλέχθηκε ο κατάλογος κριτηρίων και η κλίμακα Lickert, στην περίπτωση μας πεντάβαθμη, με ανάλογους χαρακτηρισμούς (1 = η μικρότερη ή η αρνητική αξία και 5 = η υψηλότερη ή η θετική αξία). Η μέθοδος αυτή επιλέχθηκε αφενός γιατί δίνει πιο αξιόπιστα αποτελέσματα και αφετέρου γιατί διαθέτει τουλάχιστο τέσσερα πλεονεκτήματα (McGrath, 2002: 26- 27):

- α. είναι πιο συστηματική και έχει τη δυνατότητα να εξετάσει όλα τα στοιχεία που ο αξιολογητής θεωρεί απαραίτητα και σημαντικά και τα οποία αναδεικνύουν τα δυνατά ή τα αδύνατα σημεία του αξιολογούμενου υλικού,
- β. είναι πιο οικονομική, γιατί δίνει τη δυνατότητα να εξεταστούν πολλά σημεία σε μικρό χρονικό διάστημα,
- γ. έχει εύκολη πρόσβαση στις πληροφορίες που συγκεντρώνονται, και
- δ. παρουσιάζει με σαφέστερο τρόπο τις απαιτούμενες πληροφορίες.

Επιπλέον, η μέθοδος θεωρείται πιο αντικειμενική, πιο λεπτομερής και πιο ακριβής, γιατί ο αξιολογητής έχει τη δυνατότητα να επιλέξει αυτό που είναι πιο κοντά στη γνώμη που έχει διαμορφώσει (Skierso, 1191: 440 αναφορά στο McGrath, 2002: 27).

Ο κατάλογος κριτηρίων που αναπτύχθηκε αποτελείται (Tomlinson, 2003) από κριτήρια:

- που βασίζονται σε βασικές γλωσσολογικές, ψυχολογικές και παιδαγωγικές αρχές και αρχές που απορρέουν από σύγχρονες και δοκιμασμένες μεθόδους διδασκαλίας/εκμάθησης γλωσσών.
- που είναι λεπτομερή, χωρίς όμως να είναι εξαντλητικά⁶, για να εξασφαλίζουν την αξιολόγηση όλων των χαρακτηριστικών του βιβλίου.
- που το καθένα εστιάζει σε ένα και μόνο χαρακτηριστικό την κάθε φορά ή σε μία ομάδα όμοιων χαρακτηριστικών, έτσι ώστε να μη δημιουργούνται παρανοήσεις.

2.1.3 Ανάπτυξη δελτίου αξιολόγησης

Με βάση το σκεπτικό ότι τα κριτήρια πρέπει να καλύπτουν όλες τις πτυχές του κάθε βιβλίου και να δίνουν τη δυνατότητα να διερευνηθούν λεπτομερώς τα στοιχεία και οι παράγοντες που συνθέτουν την καλή ή την κακή εικόνα του διδακτικού υλικού, αναπτύχθηκε ένα πρότυπο δελτίου αξιολόγησης (Αντωνοπούλου, 2006)⁷ με όσα κριτήρια θεωρήθηκαν απαραίτητα και πιο κατάλληλα⁸ και τα οποία ταξινομήθηκαν στις ακόλουθες περιοχές⁹ (βλ. σχεδιάγραμμα 2 και παράρτημα):

6 Παρόλο που από ορισμένους συγγραφείς υποστηρίζεται ότι πρέπει να είναι εξαντλητικά, ο κατάλογος κριτηρίων που αναπτύχθηκε για τη συγκεκριμένη αξιολόγηση δεν είναι εξαντλητικός, γιατί το μέγεθός του θα τον καθιστούσε δύσκολο και μη οικονομικό.

7 Από το δελτίο - πρότυπο δημιουργήθηκαν άλλα δύο δελτία με προσθαφαιρέσεις κριτηρίων για να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες της αξιολόγησης συμπληρωματικού/ υποστηρικτικού και άλλου υλικού.

8 Τα κριτήρια επιλέχθηκαν με βάση όσα αναφέρονται στους Chambers, F. (1997), Cunningsworth, A. (1995), Ellis, M. - P. Ellis (1987), Ellis, R. (1997), Garinger, D. (2001), McGrath, I. (2002), Richards, C. J. (2001), Tomlinson, B. (2003) και σε κριτήρια του California Department of Education.

9 Οι περισσότερες περιοχές ταξινόμησης συμφωνούν με αυτές της ταξινόμησης που προτείνει ο Cunningsworth, A., 1995.

- Ταυτότητα του διδακτικού υλικού
- Στόχοι και προσεγγίσεις¹⁰
- Σχεδιασμός και οργάνωση
- Γλωσσικό περιεχόμενο
- Δεξιότητες
- Θέματα - Κείμενα
- Μεθοδολογία
- Σχολιασμός

Συμπεράσματα - Προτάσεις

ΣΧΕΔ. 2 ΔΕΛΤΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

Περιοχές

Υποπεριοχές

Περιεχόμενο

¹⁰ Η περιοχή «Ταυτότητα του βιβλίου» (π.χ. ακριβής τίτλος, συγγραφείς, αποδέκτες, ο στόχος, συνοδευτικό υλικό, τύπος βιβλίου) κρίθηκε σκόπιμο να εμφανίζεται πρώτη στο δελτίο, για να έχει ο αξιολογητής άμεση πρόσβαση σε γενικές και ειδικές πληροφορίες που αφορούν το αξιολογούμενο υλικό.

Ταυτότητα του διδακτικού υλικού		Τίτλος, συγγραφέας/είς, γλώσσα, εκδότης, ημερομηνία έκδοσης, αποδέκτες, στόχος, ειδικά χαρακτηριστικά, συνοδευτικό υλικό κτλ.
A. Στόχοι και προσεγγίσεις		Γλωσσικό πρόγραμμα, ανάγκες, ηλικία στόχοι μαθητών, διδακτική μέθοδος, υλικό, εικόνες, κτλ.
B. Σχεδιασμός και οργάνωση	Μορφή του βιβλίου	Εξώφυλλο, βιβλιοδεσία, παρουσίαση υλικού, εικονογράφηση, άλλο υλικό.
	Υποστηρικτικό υλικό	Βιβλίο ασκήσεων, δασκάλου, οπτικοακουστικό υλικό.
	Περιεχόμενο του βιβλίου	Πληροφορίες για τη χρήση, οδηγίες για διδακτικές μεθόδους και δραστηριότητες.
	Δομή του βιβλίου	Οργανωμένο σε δομές γραμματικής, λειτουργίες, ανάγκες μαθητών κτλ.
Γ. Γλωσσικό περιεχόμενο	Γραμματική	Φαινόμενα μορφοσύνταξης, επικοινωνιακές δραστηριότητες κτλ.
	Λεξιλόγιο	Νέο λεξιλόγιο, αριθμός λέξεων, εκφράσεις, εξάσκηση λεξιλογίου κτλ.
	Φωνολογία	Προφορά, επιτονισμός, τονισμός.
Δ. Δεξιότητες		Εξάσκηση των 4 δεξιοτήτων, κοινωνικοπολιτιστική δεξιότητα, ισορροπία μεταξύ των δεξιοτήτων.
E. Θέματα - Κείμενα		Καθημερινή ζωή, σύγχρονα, πηγές κειμένων, κείμενα για εξάσκηση δεξιοτήτων, αυθεντικά κτλ.
ΣΤ. Μεθοδολογία		Διδακτική μέθοδος, δραστηριότητες, προσανατολισμός ασκήσεων, ελεύθερες ή καθοδηγούμενες ασκήσεις κτλ.
Παρουσίαση και σχολιασμός των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης		Σημείο προς σημείο σχολιασμός και συμπεράσματα.
Συμπέρασμα - Προτάσεις		Γενικό συμπέρασμα και προτάσεις για βελτίωση του υλικού.

2.2 Διαθέσιμες πληροφορίες για την αξιολόγηση του διδακτικού υλικού

Σύμφωνα με το σχεδιασμό της αξιολόγησης του συγκεκριμένου διδακτικού υλικού (βλ. παραπάνω σχεδιάγραμμα 1 και 2 Αξιολόγηση) η αξιολόγηση δε θεωρείται πλήρης, αν δεν υπάρχει και η γνώμη των εκπαιδευτικών για το διδακτικό υλικό. Ο εξωτερικός αξιολογητής εξετάζει και αξιολογεί το υλικό βασισμένος στην εμπειρία του, στις γνώσεις του σχετικά με το πώς πρέπει αυτό να είναι δομημένο για να είναι αποτελεσματικό, τους στόχους του γλωσσικού προγράμματος, στις πληροφορίες που δίνονται από τους συγγραφείς στην εισαγωγή του βιβλίου και στη γνώμη που διαμορφώνει μελετώντας το βιβλίο σε βάθος. Δεν μπορεί, όμως, να διαμορφώσει πλήρη άποψη για την αποτελεσματικότητά του ή τα κενά που παρουσιάζει, όταν αυτό εφαρμόζεται στην τάξη. Οι εκπαιδευτικοί είναι αυτοί που μπορούν να εκφράσουν άποψη εξετάζοντας το υλικό από την πλευρά του κατά πόσο μπορεί να χρησιμοποιηθεί μέσα στην τάξη, αν ανταποκρίνεται στις γλωσσικές ανάγκες, τους στόχους των μαθητών και του γλωσσικού προγράμματος, αν η δομή και το περιεχόμενό του έχουν την απαιτούμενη ευλυγισία, για να προσαρμόζονται εύκολα στις ανάγκες των μαθητών

(Richards, 2001: 258- 9). Τα κριτήρια βάσει των οποίων γίνεται η αξιολόγηση από τους εκπαιδευτικούς είναι συνήθως ίδια με αυτά του αξιολογητή, έτσι ώστε να είναι δυνατή η σύγκριση των απόψεων και η πιο αντικειμενική κρίση. Απαραίτητη είναι επίσης και η άποψη των μαθητών, ακόμη και αν αυτοί είναι νεαρής ηλικίας, γιατί αυτοί είναι οι αποδέκτες των συνεπειών ενός κακού διδακτικού υλικού. Τα κριτήρια τα οποία χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση του υλικού από τους μαθητές είναι πολύ λιγότερα και απαλλαγμένα από οποιαδήποτε ορολογία που μπορεί να δημιουργήσει δυσκολίες στην κατανόησή τους και παρερμηνείες. Χρήσιμη επίσης είναι και οποιαδήποτε αξιολόγηση έχει γίνει στο παρελθόν για το συγκεκριμένο διδακτικό υλικό, γιατί μ' αυτόν τον τρόπο είναι δυνατό να επαληθευτούν διάφορα συμπεράσματα και συνεπώς να είναι πιο αξιόπιστα τα αποτελέσματα της αξιολόγησης.

Στην παρούσα αξιολόγηση, οι διαθέσιμες πληροφορίες για το σκεπτικό, βάσει του οποίου δημιουργήθηκαν τα βιβλία, είναι γενικές και σχετικά αόριστες, ακόμη και όταν υπάρχει μια εκτεταμένη εισαγωγή ή σημείωμα στο τέλος του κάθε βιβλίου ή συμπληρωματικού τεύχους. Αναφέρονται κυρίως στην ηλικία των μαθητών στους οποίους απευθύνεται, τη γνωστική τους ηλικία, η οποία όμως μπορεί και να διαφέρει, τους στόχους του προγράμματος, τη δομή του βιβλίου και σε κάποια τεύχη αναφέρονται και οι στόχοι που επιδιώκονται. Επίσης δεν ήταν διαθέσιμο και αρκετό υποστηρικτικό εκπαιδευτικό υλικό, όπως οπτικοί δίσκοι με υλικό για την ανάπτυξη κατανόησης προφορικού λόγου, καθώς και βιβλία εκπαιδευτικού από τα οποία είναι δυνατό να αντληθούν πληροφορίες για το σκεπτικό με το οποίο αναπτύχθηκε το υλικό.

Δεν ήταν επίσης διαθέσιμες και οι πληροφορίες που προέρχονται από την αξιολόγηση του υλικού από εκπαιδευτικούς και μαθητές, γιατί ο χρόνος εφαρμογής του υλικού σε τάξεις ήταν πολύ σύντομος (έγινε αργότερα) και συνεπώς δεν ήταν δυνατό οι εκπαιδευτικοί να διαμορφώσουν αξιόπιστες γνώμες και απόψεις.

Από προηγούμενες αξιολογήσεις του υλικού του ΚεΔΑ, ήταν διαθέσιμα:

- Έκθεση αξιολόγησης διδακτικού υλικού η οποία πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος «Εκπαίδευση παλιννοστούντων και αλλοδαπών μαθητών» (Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο).
- Εισηγητική έκθεση για διδακτικά εγχειρίδια του προγράμματος «Παιδεία παλιννοστούντων και αλλοδαπών μαθητών» από το ΚεΔΑ. Πρόκειται για αξιολογική έκθεση που συντάχθηκε προκειμένου να κριθούν και να εγκριθούν τα διδακτικά πακέτα που παρήχθησαν από το ΚεΔΑ.

Μετά την παρουσίαση των αποτελεσμάτων, την ερμηνεία τους και τα συμπεράσματα, ακολουθεί σύγκριση των εκθέσεων που προαναφέρθηκαν και της παρούσας αξιολόγησης, ώστε να διαπιστωθούν τυχόν σημαντικές διαφορές και να δοθούν τεκμηριωμένες προτάσεις βελτίωσης του υλικού, όπου θα προκύψει ότι αυτό είναι αναγκαίο.

3. Γενικό συμπέρασμα της αξιολόγησης

Τα βιβλία του ΚεΔΑ παρουσιάζουν ενδιαφέρον και, παρά το δομικό τους χαρακτήρα και τα μειονεκτήματα που προκύπτουν από αυτόν, στην πλειονότητά τους είναι ικανοποιητικά και χρήσιμα βοηθήματα για τον εκπαιδευτικό και τους μαθητές. Η θεματολογία των κειμένων που έχουν επιλεγεί είναι τόσο πλούσια, ώστε ο εκπαιδευτικός δε χρειάζεται να καταβάλει προσπάθεια για να βρει κατάλληλο κείμενο για το σκοπό που θέλει να το χρησιμοποιήσει. Η τυπολογία των ασκήσεων είναι ιδιαίτερα πλούσια, πρωτότυπη και ευχάριστη και θα μπορούσε να ειπωθεί ότι δημιουργεί κίνητρα στους μαθητές. Η πλούσια εικονογράφηση είναι σίγουρα ένα από τα πολύ θετικά στοιχεία των βιβλίων, γιατί τα κάνουν ελκυστικά και ενδιαφέροντα. Επιπλέον

δείχνουν καθαρά ότι η επιλογή των εικόνων και η δημιουργία των σκίτσων έγινε με σκοπό να εξυπηρετήσουν και διδακτικούς σκοπούς.

Τα βασικότερα μη δυνατά σημεία του υλικού συνοψίζονται ως εξής:

- Σημαντική έλλειψη, από τα περισσότερα βιβλία, επικοινωνιακών δραστηριοτήτων που δίνουν τη δυνατότητα στους μαθητές να χρησιμοποιήσουν τις νέες γνώσεις σε ένα «ρεαλιστικό» περιβάλλον και να κατανοήσουν ευκολότερα τη λειτουργία τους.
- Έλλειψη λεπτομερών και κατατοπιστικών οδηγιών χρήσης προς τους εκπαιδευτικούς.
- Έλλειψη από τα περισσότερα βιβλία απαντήσεων στις ασκήσεις.
- Τα περισσότερα μειονεκτήματα και οι περισσότερες ελλείψεις παρατηρούνται σε κύρια διδακτικά βιβλία, στα οποία είναι εμφανέστατος ο δομικός και παραδοσιακός χαρακτήρας του υλικού. Ωστόσο η ύπαρξη σημαντικού αριθμού βοηθημάτων είναι δυνατό να καλύψει μέρος των μειονεκτημάτων.

4. Το περιεχόμενο του Οδηγού χρήσης εκπαιδευτικού υλικού

Το περιεχόμενο του πρώτου κεφαλαίου του *Οδηγού* είναι κατά βάση πρακτικό, δηλαδή δίνονται ιδέες και προτάσεις για εφαρμογές μέσα στην τάξη. Τα λίγα θεωρητικά στοιχεία συνδέουν, κατά κάποιο τρόπο, τη θεωρία με την πράξη, η οποία καταλαμβάνει και το μεγαλύτερο μέρος του εγχειριδίου. Πρέπει να σημειωθεί ότι δεν αποτελεί «βιβλίο του δασκάλου» με τη στενή έννοια, δηλαδή να γίνεται ανάλυση του κάθε μαθήματος και να προτείνονται τρόποι επεξεργασίας του κάθε κεφαλαίου με συγκεκριμένες ασκήσεις. Είναι ένα βοήθημα που μπορεί να δώσει τη δυνατότητα χρήσης ενός σημαντικού αριθμού διδακτικών βιβλίων.

Με γνώμονα τα μη δυνατά σημεία που προαναφέρθηκαν, αλλά και το γεγονός ότι όλες οι μέθοδοι που απορρέουν από τις αρχές της κλασικής επικοινωνιακής προσέγγισης αποσκοπούν στην ανάπτυξη της επικοινωνιακής ικανότητας, έγινε προσπάθεια να επιλεγούν και να παρουσιαστούν τεχνικές και δραστηριότητες που να διαθέτουν ευελιξία για να μπορούν να εφαρμοστούν σε διάφορα μαθησιακά κοινά.

Οι δραστηριότητες και οι διδακτικές ιδέες, που παρουσιάζονται και αναλύονται στο συγκεκριμένο κεφάλαιο με αποσπάσματα από διάφορα βιβλία της σειράς, δίνουν τη δυνατότητα στον εκπαιδευτικό αφενός να τις εφαρμόσει αυτούσιες και αφετέρου, με οδηγό τα παραδείγματα, να δημιουργήσει δικές του δραστηριότητες για άλλες διδακτικές περιστάσεις. Μεταξύ άλλων, δίνονται ιδέες για το σκοπό που μπορεί να εξυπηρετήσει ένα κείμενο, όπως για:

- εξάσκηση στην ανάγνωση (σε αρχάριο επίπεδο)
- κατανόηση γενικού νοήματος
- κατανόηση λεπτομερειών του περιεχομένου
- εμπλουτισμό λεξιλογίου
- εξάσκηση στην κατανόηση της σημασίας άγνωστων λέξεων από τα συμφραζόμενα
- κατανόηση της λειτουργίας μορφολογικών και συντακτικών φαινομένων στο φυσικό τους περιβάλλον
- γνώση πολιτιστικών στοιχείων, γνώση ηθών και εθίμων
- απόκτηση διάφορων πληροφοριών
- δημιουργία κατάλληλων συνθηκών για συζήτηση
- γνώση και κατανόηση των διάφορων μορφών της γλώσσας
- κατανόηση της δομής ενός κειμένου
- κατανόηση του τρόπου με τον οποίο επιτυγχάνεται η συνοχή και η συνεκτικότητα ενός κειμένου
- κατανόηση του τρόπου ανάπτυξης επιχειρημάτων στο γραπτό λόγο
- κατανόηση των θέσεων και των συναισθημάτων του συγγραφέα

Στη συνέχεια, ανάλογα με το σκοπό για τον οποίο θα χρησιμοποιηθεί το κείμενο, δίνονται προτάσεις για τον τρόπο με τον οποίο μπορεί ο εκπαιδευτικός να το παρουσιάσει, όπως:

- να το δώσει χωρίς τίτλο και μετά την ανάγνωση του κειμένου οι μαθητές να βρουν έναν τίτλο.
- πριν από την ανάγνωση του κειμένου, να δώσει τις λέξεις κλειδιά που σχετίζονται με το θέμα του κειμένου. Οι μαθητές δουλεύοντας σε ομάδες και χρησιμοποιώντας τις λέξεις- κλειδιά προσπαθούν να μαντέψουν το περιεχόμενο του κειμένου.
- αντί οι μαθητές να βρουν τον τίτλο, να δώσει τον τίτλο και να ζητήσει από τους μαθητές να μαντέψουν το περιεχόμενο.
- να ετοιμάσει μία περίληψη του κειμένου, να δώσει στους μαθητές να τη διαβάσουν και να την αναπτύξουν.
- να δώσει κάποιες ερωτήσεις των οποίων οι απαντήσεις βρίσκονται στο ηχογραφημένο κείμενο που καλούνται ν' ακούσουν οι μαθητές και καθώς το ακούν να καταλάβουν και να σημειώσουν τις απαντήσεις.

Με αυτές τις τεχνικές δίνεται η δυνατότητα στους μαθητές να συμμετέχουν ενεργώς σε όλη τη διάρκεια του μαθήματος, να ανακαλούν παλαιότερες γνώσεις, να αυτενεργούν και να έχουν καλύτερη εξάσκηση και συνεπώς καλύτερα αποτελέσματα σε όλες τις δεξιότητες.

Σε άλλο σημείο του πρώτου κεφαλαίου του *Οδηγού* γίνεται αναφορά στο σημαντικό ρόλο που παίζουν, σε όλες τις επικοινωνιακές δραστηριότητες, οι εισαγωγικές οδηγίες των ασκήσεων που επιλέγει ο εκπαιδευτικός για τους μαθητές του και ο τρόπος με τον οποίο πρέπει να είναι δομημένες ώστε:

- να έχουν βοηθητικό ρόλο στην κατανόηση και στην παραγωγή λόγου από τους μαθητές
- να δημιουργούν ένα εντός εισαγωγικών «ρεαλιστικό περιβάλλον»
- να περιγράφουν την κατάσταση στην οποία καλούνται οι μαθητές να ανταποκριθούν
- να κάνουν σαφή τον τύπο της γλώσσας που θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί (φιλικός, τυπικός κτλ.)
- να δίνουν γενικά ιδέες για την κατανόηση και την παραγωγή κειμένου.

Για παράδειγμα, αντί ο εκπαιδευτικός να πει «Περιγράψτε το δωμάτιό σας», μπορεί να δώσει τις εισαγωγικές οδηγίες ως εξής:

Γράφετε σ' ένα φίλο σας που μένει σε άλλη πόλη. Του γράφετε τα νέα σας και περιγράφετε το δωμάτιό σας στο καινούριο σας σπίτι. Το δωμάτιό σας αρέσει πολύ, γι' αυτό προσπαθείτε να δώσετε μια όμορφη περιγραφή, έτσι ώστε ο φίλος σας να καταλάβει πόσο ωραίο είναι.

Με τον τρόπο αυτό ο μαθητής γνωρίζει ότι απευθύνεται σε φίλο συνεπώς πρέπει να χρησιμοποιήσει το ανάλογο ύφος, τις ανάλογες λέξεις και εκφράσεις, να κάνει την περιγραφή του δωματίου του, αλλά και να εκφράσει τα συναισθήματά του για το δωμάτιό του.

Αν ο εκπαιδευτικός θέλει να χρησιμοποιήσει το ίδιο θέμα σε πιο προχωρημένο επίπεδο και το ύφος της επιστολής να είναι λιγότερο φιλικό, ευγενικό και να ακολουθεί τους κώδικες που απαιτούνται όταν απευθυνόμαστε σε κάποιον άγνωστο ή σε μεγαλύτερο ηλικιακά πρόσωπο, μπορεί να δώσει τις εισαγωγικές οδηγίες ως εξής:

Γράφετε στη μητέρα ενός φίλου σας που είναι διακοσμήτρια. Της λέτε ότι θέλετε να κάνετε αλλαγές στο δωμάτιό σας, γιατί δε σας αρέσει. Της το περιγράφετε, της λέτε πώς φαντάζεστε αυτές τις αλλαγές και ζητάτε τη γνώμη της και τη βοήθειά της.

Μια άλλη εκδοχή εισαγωγικών οδηγιών για το ίδιο θέμα, ώστε να προκαλέσουμε την παραγωγή τυπικού λόγου, μπορεί να είναι:

Θέλετε να αλλάξετε το δωμάτιό σας, δεν ξέρετε όμως πώς. Έχετε κάποιες ιδέες, αλλά δεν ξέρετε πώς να τις εφαρμόσετε. Αποφασίζετε να γράψετε σε κάποιον αρχιτέκτονα/διακοσμητή. Του λέτε το λόγο για τον οποίο απευθύνεστε σ' αυτόν, του περιγράφετε το δωμάτιό σας και τον ρωτάτε τι πρέπει να κάνετε και με ποιον τρόπο, για να το αλλάξετε.

Η εισαγωγική οδηγία «Γράφω ένα μικρό κείμενο για το επάγγελμα που μου αρέσει».

Λέξεις και Εικόνες (Β' αναθεωρημένη έκδοση), σελ. 296

μπορεί να περιγράψει με συντομία μια κατάσταση, αλλά παράλληλα να δίνει και βοηθητικές πληροφορίες για τους μαθητές.

Η εφημερίδα του σχολείου σου θα κάνει ένα αφιέρωμα στα παραδοσιακά επαγγέλματα του χθες που σήμερα δεν υπάρχουν πια καθόλου ή υπάρχουν μόνο στα χωριά. Στο άρθρο που γράφεις για να το δώσεις στην εφημερίδα αναφέρεις μερικά παραδοσιακά επαγγέλματα και εξηγείς γιατί δεν τα βρίσκουμε συχνά στις μέρες μας. Έπειτα προτείνεις τρόπους που θα μπορούσαν να βοηθήσουν, ώστε τα επαγγέλματα αυτά να μην εξαφανιστούν.

Τέλος, στον Οδηγό δίνονται πρακτικές προτάσεις και ιδέες για τον τρόπο με τον οποίο ο εκπαιδευτικός μπορεί να οργανώσει σωστά ένα παιχνίδι ρόλων, μια συζήτηση, διάφορα γλωσσικά παιχνίδια για να εμπλέξει τους μαθητές σε αποτελεσματικές επικοινωνιακές δραστηριότητες και να τους βοηθήσει να αναπτύξουν ισομερώς και τις τέσσερις κλασικές δεξιότητες καθώς και την κοινωνικοπολιτιστική δεξιότητα, να κρατούν αμείωτο το ενδιαφέρον τους σε όλη τη διάρκεια του μαθήματος, ώστε να μπορέσουν αυτοί να αποκτήσουν αυτονομία και να είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά ανάλογες επικοινωνιακές καταστάσεις έξω από το περιβάλλον της τάξης.

Βιβλιογραφία

- Αντωνοπούλου, Ν. 2006. *Αναφορά σχετικά με την αξιολόγηση γλωσσικού διδακτικού υλικού*. Πρόγραμμα «Ένταξη παιδιών παλιννοστούντων και αλλοδαπών στο Σχολείο -για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Γυμνάσιο)».
- California Department of Education, 2006. *Criteria for Evaluating Instructional Material* "The Criteria for Evaluating Kindergarten- Through- Grade- Eight Foreign Language Instructional Materials" <http://www.cde.ca.gov/ci/fl/im/documents/flch8.pdf>.
- Chambers, F. 1997. "Seeking Consensus in Coursebook Evaluation" *ELT Journal*, Vol 51/1. Oxford University Press.
- Cunningsworth, A. 1995. *Choosing your coursebook*. Oxford: Heinemann.
- Ellis, M. and P. Ellis. 1987. "Learning by Design: Some Design Criteria for EFL Coursebooks. *ELT Textbooks and Materials: Problems in Evaluation and Development*. ELT Documents: 126. Modern English Publications.
- Ellis, R. 1997. "The empirical evaluation of language teaching materials". *ELT Journal* vol. 51/1. Oxford University Press, 36-42.
- Garinger, D. 2001. "Textbook Evaluation". *TEFL Web Journal*. <http://www.teflweb-j.org/v1n1/garinger.html>.
- McGrath, I. 2002. *Materials Evaluation and Design for Language Teaching*. Edinburgh University Press.
- Richards, C. J. 2001. *Curriculum Development in Language Teaching*. Cambridge University Press.
- Sheldon E. L. 1987. *Introduction in ELT Textbooks and Materials: Problems in Evaluation and Development*. ELT Documents: 126. Modern English Publications.
- Skierso, A. 1991. "Textbook selection and evaluation". In M.. Celce- Murcia (ed.) 1991 (2nd edition), *Teaching English as a Second or Foreign Language*. Boston: Heinle and Heinle, 432- 453.

Swales, J. 1980. ESP: The Textbook Problem, in ESP Journal, 1,1.
 Tomlinson, B. 2003. "Materials Evaluation" In Tomlinson, B. (ed.) *Developing Materials for Language Teaching...* London: Continuum.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

- Brown, H. D. (1994). *Teaching by Principles. An Interactive Approach to Language Pedagogy*, Prentice Hall Regents.
- California Department of Education, 2006. *Criteria for Evaluating Instructional Material* "The Criteria for Evaluating Kindergarten- Through- Grade- Eight Foreign Language Instructional Materials". <http://www.cde.ca.gov/ci/fl/im/documents/flch8.pdf>
- Ellis, R. (1982). 'Informal and formal approaches to communicative language teaching' *ELT Journal*, 36:2, January 1982.
- Chambers, F. 1997. "Seeking Consensus in Coursebook Evaluation" *ELT Journal*, Vol 51/1. Oxford University Press.
- Cunningsworth, A. 1995. *Choosing your coursebook*. Oxford: Heinemann.
- Ellis, M. and P. Ellis. 1987. "Learning by Design: Some Design Criteria for EFL Coursebooks. *ELT Textbooks and Materials: Problems in Evaluation and Development*. ELT Documents: 126. Modern English Publications.
- Ellis, R. 1997. "The empirical evaluation of language teaching materials". *ELT Journal* vol. 51/1. Oxford University Press, 36-42.
- Finocchiaro, M. and C. J. Brumfit (1983). *The Functional- Notional Approach: From Theory to Practice*, Oxford University Press.
- Garinger, D. 2001. "Textbook Evaluation". *TEFL Web Journal*. <http://www.teflweb-j.org/v1n1/garinger.html>
- Littlewood, W. T. (1981). *Communicative Language Teaching* Cambridge University Press.
- Mitchell, R. (1994). 'The communicative approach to language teaching: an introduction' in *Teaching Modern Languages* Swarbrick A. (ed), Routledge in association with The Open University.
- Morrow, K. E. (1981). 'Principles of communicative methodology' in Johnson, K. and K. Morrow (eds) *Communication in the Classroom*, Longman Group Ltd.
- Raines, A. (1983). *Techniques in Teaching Writing*, Oxford University Press.
- Sheils, J. (1988). *Communication in the modern languages classroom*, Strasbourg: Council for Cultural Co- operation.
- Sheldon E. L. 1987. Introduction in *ELT Textbooks and Materials: Problems in Evaluation and Development*. ELT Documents: 126. Modern English Publications.
- Stern H. H. (1983). *Fundamental Concepts of Language Teaching*, Oxford University Press.
- Swales, J. 1980. ESP: The Textbook Problem, in ESP Journal, 1,1.

Παραρτήματα

Δελτίο αξιολόγησης συμπληρωματικού γλωσσικού διδακτικού υλικού

Ταυτότητα του βιβλίου	
Τίτλος:	
Συγγραφείς/είς:	
Γλώσσα:	
Εκδότης:	
Ημερομηνία έκδοσης:	
Τόπος έκδοσης:	
Αριθμός σελίδων:	
Σειριακός αριθμός:	
Σειρά:	
Αποδέκτες:	
Ειδικά χαρακτηριστικά:	
Στόχος:	
Τύπος βιβλίου:	
Συνοδευτικά:	
Όνομα αξιολογήτριας/ή:	

1 = καθόλου 2 = ελάχιστα 3 = σχετικά 4 = πολύ 5 = πάρα πολύ					
Α. Στόχοι και προσεγγίσεις					
1	Οι στόχοι του βιβλίου ανταποκρίνονται στις ανάγκες των μαθητών.				
2	Το βιβλίο είναι κατάλληλο για τις συνθήκες διδασκαλίας/ μάθησης.				
3	Το βιβλίο περιέχει όσα απαιτούνται για την αποτελεσματική χρήση του, εντός και εκτός τάξης.				
4	Το βιβλίο αποτελεί χρήσιμο βοηθητικό εργαλείο για τους διδάσκοντες και				
1 = καθόλου 2 = ελάχιστα 3 = σχετικά 4 = πολύ 5 = εξαιρετικός, -η -ο					
Β. Σχεδιασμός και οργάνωση					
α. Η μορφή του βιβλίου					
1	εξώφυλλο				
2	βιβλιοδεσία				
3	τρόπος παρουσίασης υλικού				
4	εικονογράφηση				
5	οπτικοακουστικό υλικό				
1 = καθόλου 2 = ελάχιστα 3 = αρκετά 4 = πολύ 5 = επαρκέστατα					
β. Οδηγίες για τη χρήση του βιβλίου					
1	δίνει κατατοπιστικές οδηγίες στον εκπαιδευτικό.				
2	δίνει ιδέες για την οργάνωση δραστηριοτήτων.				
1 = καθόλου 2 = ελάχιστα 3 = σχετικά 4 = πολύ 5 = απόλυτα					
γ. Το περιεχόμενο του βιβλίου					
1	είναι ανάλογο με την ηλικία των μαθητών.				
2	είναι ανάλογο με το γνωστικό επίπεδο των μαθητών.				
3	είναι ανάλογο με τις εμπειρίες των μαθητών.				
4	είναι προσεκτικά γραμμένο.				
5	δίνει έμφαση στο διαπολιτισμικό στοιχείο.				
1 = καθόλου 2 = ελάχιστα 3 = σχετικά 4 = πολύ 5 = απόλυτα					

Γ. Γλωσσικό περιεχόμενο						
Β. Ασκήσεις		ΝΑΙ	ΣΧΕΤΙΚΑ	ΟΧΙ		
1	Οι εισαγωγικές οδηγίες των ασκήσεων είναι σαφείς.					
2	Οι ασκήσεις έχουν παραδείγματα.					
3	Οι ασκήσεις είναι παραδοσιακού προσανατολισμού					
4	Οι ασκήσεις είναι επικοινωνιακού προσανατολισμού.					
5	Οι ασκήσεις είναι μηχανιστικές.					
6	Υπάρχουν ασκήσεις ορθογραφίας					
7	Υπάρχουν συνεργατικές δραστηριότητες.					
8	Υπάρχουν ασκήσεις-γλωσσικά παιχνίδια.					
Δ. Λεξιλόγιο		ΝΑΙ	ΣΧΕΤΙΚΑ	ΟΧΙ		
1	Συνδέεται με το θέμα των κειμένων/ διαλόγων					
2	Περιέχει ασκήσεις για την παραγωγή νέων λέξεων.					
3	Περιέχει ασκήσεις για συνώνυμες λέξεις και φράσεις.					
1 = καθόλου 2 = ελάχιστα 3 = σχετικά 4 = πολύ 5 = απόλυτα						
Ε. Δεξιότητες						
1	Δίνεται έμφαση στην κατανόηση προφορικού λόγου.	1	2	3	4	5
2	Δίνεται έμφαση στην κατανόηση γραπτού λόγου.					
3	Δίνεται έμφαση στην παραγωγή γραπτού λόγου.					
4	Δίνεται έμφαση στην παραγωγή προφορικού λόγου, όταν χρησιμοποιείται στην τάξη.					
5	Δίνεται έμφαση στην ανάπτυξη της κοινωνικοπολιτιστικής δεξιότητας.					
6	Υπάρχει ισορροπία στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων.					
1 = καθόλου 2 = ελάχιστα 3 = σχετικά 4 = πολύ 5 = απόλυτα						
Στ. Θέματα-Κείμενα						
1	Τα θέματα είναι κατάλληλα για την ηλικία των μαθητών.					
2	Τα κείμενα είναι ενδιαφέροντα.					
3	Τα κείμενα δίνουν κοινωνικοπολιτιστικά στοιχεία.					
4	Δίνονται κείμενα διάφορων τύπων (φιλικό, τυπικό κτλ.).					
5	Υπάρχει δυνατότητα εξάσκησης κατανόησης προφορικού λόγου.					
6	Υπάρχει δυνατότητα εξάσκησης παραγωγής προφορικού λόγου.					
7	Τα κείμενα είναι αυθεντικά.					
1 = καθόλου 2 = ελάχιστα 3 = σχετικά 4 = πολύ 5 = απόλυτα						
Ζ. Μεθοδολογία						
1	Δίνεται έμφαση στην επικοινωνία, εφόσον χρησιμοποιούνται στην τάξη.					
2	Δίνεται έμφαση στην αυθεντικότητα της γλώσσας.					
3	Δίνεται η δυνατότητα στους μαθητές να παίρνουν πρωτοβουλίες για τη μάθησή τους.					
4	Οι δραστηριότητες δίνουν τη δυνατότητα στους μαθητές να αναπτύξουν την επικοινωνιακή τους ικανότητα.					

Δελτίο αξιολόγησης συμπληρωματικού γλωσσικού διδακτικού υλικού

1 = καθόλου 2 = ελάχιστα 3 = σκετικά 4 = πολύ 5 = πάρα πολύ					
A. Στόχοι και προσεγγίσεις					
1 Οι στόχοι του βιβλίου ανταποκρίνονται στις ανάγκες των μαθητών.					
2 Το βιβλίο είναι κατάλληλο για τις συνθήκες διδασκαλίας/ μάθησης.					
3 Το βιβλίο περιέχει όσα απαιτούνται για την αποτελεσματική χρήση του.					
4 Το βιβλίο αποτελεί χρήσιμο βοηθητικό εργαλείο για τους διδασκόντες.					
5 Το βιβλίο δίνει τη δυνατότητα χρήσης και άλλου υλικού.					
6 Το βιβλίο δίνει τη δυνατότητα εφαρμογής οποιασδήποτε διδακτικής μεθόδου.					
7 Περιέχει ακουστικό υλικό.					
8 Οι εικόνες του βιβλίου εξυπηρετούν διδακτικούς σκοπούς.					
Συνοδευτικά:					
Όνομα αξιολογήτριας/ή:					

1 = καθόλου καλός, -ή,-ό 2 = αδιάφορος, -η,-ο 3 = καλός, -η,-ο 4 = πολύ καλός, -η,-ο 5 = εξαιρετικός, -η,-ο					
B. Σχεδιασμός και οργάνωση					
α. Η μορφή του βιβλίου					
1 εξώφυλλο					
2 βιβλιοδεσία					
3 τρόπος παρουσίασης υλικού					
4 εικονογράφηση					
5 οπτικοακουστικό υλικό					
1 = καθόλου 2 = ελάχιστα 3 = αρκετά 4 = πολύ 5 = επαρκέστατα					
β. Η εισαγωγή του βιβλίου					
1 δίνει πληροφορίες σε οποιονδήποτε χρήστη.					
2 δίνει κατατοπιστικές οδηγίες στον εκπαιδευτικό.					
3 δίνει κατευθύνσεις για διδακτική μέθοδο.					
4 δίνει ιδέες για την οργάνωση δραστηριοτήτων.					
1 = καθόλου 2 = ελάχιστα 3 = σκετικά 4 = πολύ 5 = απόλυτα					
γ. Το περιεχόμενο του βιβλίου					
1 είναι ανάλογο με την ηλικία των μαθητών.					
2 είναι ανάλογο με το γνωστικό επίπεδο των μαθητών.					
3 είναι ανάλογο με τις εμπειρίες των μαθητών.					
4 είναι προσεκτικά γραμμένο.					
5 συνδέεται με το περιεχόμενο των σχολικών βιβλίων.					
6 δίνει έμφαση στο διαπολιτισμικό στοιχείο.					
δ. Η δομή του βιβλίου					
1 είναι οργανωμένο σύμφωνα με γραμματικές δομές.					
2 είναι οργανωμένο σύμφωνα με γλωσσικές λειτουργίες.					
3 ακολουθεί κάποια συγκεκριμένη σειρά.					
4 ακολουθεί τη σειρά από τα απλά στα πιο σύνθετα.					
5 παρουσιάζει συνέπεια στη δομή του.					
6 προβλέπει επαναλήψεις.					

Γ. Γλωσσικό περιεχόμενο					
α. Γραμματική					
	1	2	3	4	5
1	Καλύπτονται για το συγκεκριμένο επίπεδο των μαθητών τα απαραίτητα φαινόμενα μορφολογίας-σύνταξης.				
2	Τα γραμματικά στοιχεία που παρουσιάζονται καλύπτουν τις ανάγκες των μαθητών ¹¹ .				
3	Τα νέα γραμματικά φαινόμενα παρουσιάζονται σε κατασκευασμένο κείμενο-διάλογο. Τα νέα γραμματικά κείμενα παρουσιάζονται μέσα σε αυθεντικό υλικό.				
4	Ο τρόπος παρουσίασης του μορφοσυντακτικού φαινομένου δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να ανακαλύπτουν μόνοι τους το σχηματισμό, τη χρήση του, τη σημασία του και τη λειτουργία του.				
5	Ο τρόπος παρουσίασης δίνει τη δυνατότητα επίγνωσης ¹² του φαινομένου.				
6	Ο τρόπος παρουσίασης δίνει τη δυνατότητα μόνο εξάσκησης του φαινομένου.				
7	Ο τρόπος παρουσίασης του φαινομένου καλύπτει όλες τις μορφές του λόγου ¹³ .				
β. Ασκήσεις		ΝΑΙ	ΣΧΕΤΙΚΑ	ΟΧΙ	
1	Οι εισαγωγικές οδηγίες των ασκήσεων είναι σαφείς.				
2	Οι ασκήσεις έχουν παραδείγματα.				
3	Οι ασκήσεις είναι παραδοσιακού προσανατολισμού				
4	Οι ασκήσεις είναι επικοινωνιακού προσανατολισμού.				
5	Οι ασκήσεις είναι μηχανιστικές.				
6	Οι ασκήσεις επιδιώκουν μόνο την ορθή εφαρμογή του φαινομένου.				
7	Οι ασκήσεις επιδιώκουν με επικοινωνιακές δραστηριότητες την άνετη χρήση του φαινομένου.				
8	Δίνεται έμφαση στη γραπτή εφαρμογή του φαινομένου.				
9	Υπάρχει ισορροπία μεταξύ καθοδηγούμενων και ελεύθερων ασκήσεων.				
10	Υπάρχουν ασκήσεις ορθογραφίας				
11	Υπάρχουν συνεργατικές δραστηριότητες.				
12	Υπάρχουν ασκήσεις-γλωσσικά παιχνίδια.				
Δ. Λεξιλόγιο		ΝΑΙ	ΣΧΕΤΙΚΑ	ΟΧΙ	
1	Συνδέεται με το θέμα των κειμένων/διαλόγων				
2	Περιέχει ασκήσεις για την παραγωγή νέων λέξεων.				
3	Περιέχει ασκήσεις για συνώνυμες λέξεις και φράσεις.				
1 = καθόλου 2 = ελάχιστα 3 = σχετικά 4 = πολύ 5 = απόλυτα					
Ε. Δεξιότητες					
	1	2	3	4	5
1	Δίνεται έμφαση στην κατανόηση προφορικού λόγου.				
2	Δίνεται έμφαση στην κατανόηση γραπτού λόγου.				
3	Δίνεται έμφαση στην παραγωγή γραπτού λόγου.				
4	Δίνεται έμφαση στην παραγωγή προφορικού λόγου.				
5	Δίνεται έμφαση στην ανάπτυξη της κοινωνικοπολιτιστικής δεξιότητας.				
6	Υπάρχει ισορροπία στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων.				
1 = καθόλου 2 = ελάχιστα 3 = σχετικά 4 = πολύ 5 = απόλυτα					
Στ. Θέματα-Κείμενα					
	1	2	3	4	5
1	Τα θέματα σχετίζονται με την καθημερινή ζωή των μαθητών.				
2	Τα θέματα είναι κατάλληλα για την ηλικία των μαθητών.				
3	Τα κείμενα είναι ενδιαφέροντα.				
4	Τα κείμενα δίνουν κοινωνικοπολιτιστικά στοιχεία.				
5	Δίνονται κείμενα διάφορων τύπων (φιλικό, τυπικό κτλ.).				
6	Υπάρχουν κείμενα για εξάσκηση κατανόησης γραπτού λόγου.				
7	Υπάρχει δυνατότητα εξάσκησης κατανόησης προφορικού λόγου.				
8	Υπάρχει δυνατότητα εξάσκησης παραγωγής προφορικού λόγου.				
		ΝΑΙ	ΣΧΕΤΙΚΑ	ΟΧΙ	
9	Τα κείμενα είναι αυθεντικά.				
10	Μερικά κείμενα είναι ημιαυθεντικά.				
11	Τα περισσότερα κείμενα είναι κατασκευασμένα.				
1 = καθόλου 2 = ελάχιστα 3 = σχετικά 4 = πολύ 5 = απόλυτα					
Ζ. Μεθοδολογία					
	1	2	3	4	5
1	Δίνεται έμφαση στην επικοινωνία.				
2	Δίνεται έμφαση στην αυθεντικότητα της γλώσσας.				
3	Δίνεται η δυνατότητα εμπλοκής των μαθητών στη διδακτική διαδικασία.				
4	Δίνεται η δυνατότητα στους μαθητές να παίρνουν πρωτοβουλίες για τη μάθησή τους.				
5	Οι δραστηριότητες δίνουν τη δυνατότητα στους μαθητές να αναπτύξουν την επικοινωνιακή τους ικανότητα.				

11 Γνώση και εξάσκηση του φαινομένου και στις δεκτικές και παραγωγικές δεξιότητες (κατανόηση και παραγωγή γραπτού και προφορικού λόγου.

12 Να καταλαβαίνουν τη λειτουργία του μέσα στην πρόταση.

13 Δεκτικές-παραγωγικές δεξιότητες.

